

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001792

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-05-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кошель Орина Дмитрівна

2. Oryna D. Koshel

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-0526-0509

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 19-06-2026

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13745

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.54, 76.29.54.11

Тема дисертації:

1. Вдосконалення методів діагностики хронічного тонзиліту шляхом вивчення секреторних глікопротеїдів слизової оболонки глотки
2. Improving diagnostic methods for chronic tonsillitis by studying secretory glycoproteins of the pharyngeal mucosa

Реферат/анотація:

1. Хронічний (рекурентний) тонзиліт (ХТ) належить до найбільш поширених патологій верхніх дихальних шляхів у дітей та дорослих. Захворювання суттєво впливає на якість життя пацієнтів через рецидиви запалення ротоглотки, клінічні симптоми, що повторюються, та необхідність повторних медичних втручань. Значущість проблеми також обумовлюється медичним і соціальноекономічним навантаженням, оскільки перебіг ХТ часто супроводжується повторними зверненнями по медичну допомогу, тривалим спостереженням та лікувальними процедурами, а в частини пацієнтів — хірургічними втручаннями [1–3]. Незважаючи на актуальність теми, питання патогенезу ХТ залишається недостатньо з'ясованим, що пов'язано з гетерогенністю клінічного перебігу та з тим, що хронізація процесу визначається взаємодією кількох

факторів, включно з мікробіотою, локальним імунним контролем і бар'єрними механізмами слизової оболонки [4–5]. Хронічний тонзиліт характеризується тривалим запальним станом у тканині піднебінних мигдаликів та наявністю клінічних проявів, які можуть включати біль у горлі, дискомфорт, відчуття стороннього тіла, закладеність, неприємні суб'єктивні відчуття при ковтанні та інші симптоми, що негативно впливають на повсякденну активність пацієнтів. У зв'язку із цим важливим є розуміння того, як підтримується хронічне запалення та чому в одних пацієнтів перебіг є більш стабільним, а в інших — рецидивуючим і прогресуючим [6]. Лікувальна стратегія у пацієнтів з ХТ зазвичай включає комплекс консервативних заходів і, за наявності клінічних показань, хірургічне лікування. Питання тонзилектомії в сучасних клінічних обговореннях розглядається як вибір, що ґрунтується на оцінці частоти загострень, наявності ускладнень, впливу на функціональний стан пацієнта, а також наявності обструктивних порушень під час сну [7–8]. Мета дослідження — оптимізувати діагностику хронічних тонзилітів шляхом вивчення рівнів секреторних глікопротеїдів як імовірного фактору хронізації процесу. Завдання дослідження: 1) Дослідити рівень секреторних глікопротеїдів (трансмембранного муцину MUC1 та секреторного гелеутворюючого муцину MUC5AC) у тканині піднебінних мигдаликів у хворих із хронічним тонзилітом; 2) Дослідити рівень секреторних глікопротеїдів у тканині мигдаликів пацієнтів з гіпертрофією мигдаликів з приводу хронічного тонзиллярного гіпертрофічного синдрому або хропіння; 3) Порівняти отримані результати дослідження тканини мигдаликів при хронічному тонзиліті та гіпертрофії; 4) Проаналізувати їх взаємозв'язок із клінічними симптомами, частотою рецидивів, дієтичними факторами та прийомом пробіотиків. 5) Аргументувати доцільність використання MUC5AC та/або MUC1 як можливих молекулярних біомаркерів активності запалення та критеріїв розподілу хворих із рецидивуючим хронічним тонзилітом для визначення стратегії лікування (ощадлива терапія vs тонзилектомія). Методи дослідження: загальноклінічні (збір анамнезу, скарги, оториноларингологічний огляд), лабораторні (імунохімічний — вестернблоттинг з денситометрією для визначення експресії муцинів MUC1 та MUC5AC у мазках з ротоглотки/носоглотки та тканині піднебінних мигдаликів), статистичні. За даними дослідження були отримані наступні результати: Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: У дисертації вперше проведено дослідження експресії секреторних глікопротеїдів MUC1 та MUC5AC у тканині піднебінних мигдаликів у пацієнтів з хронічним тонзилітом та у пацієнтів з гіпертрофією мигдаликів без запального компонента. Вперше встановлено, що при хронічному тонзиліті спостерігається статистично значуще підвищення рівня гелеутворюючого муцину MUC5AC у 3,1–4,4 раза порівняно з контрольною групою ($p < 0,001$). При цьому трансмембранний муцин MUC1 демонструє двофазну динаміку: при хронічному тонзиліті відзначається його компенсаторна гіперекспресія (підвищення на 70–90 %, $p < 0,001$), тоді як при декомпенсованій формі з паратонзиллярними абсцесами в анамнезі — достовірне зниження рівня на 38–42 % відносно контролю ($p < 0,001$). Вперше виявлено сильний зворотний зв'язок між рівнями MUC5AC та MUC1 у пацієнтів з декомпенсованим перебігом хронічного тонзиліту ($r = -0,68$; $p = 0,002$). Показано, що співвідношення MUC5AC/MUC1 може слугувати інтегральним молекулярним показником тяжкості захворювання та ризику рецидивуючого перебігу.

2. Chronic (recurrent) tonsillitis (CT) is one of the most common pathologies of the upper respiratory tract in children and adults. The disease significantly affects the quality of life of patients due to relapses of oropharyngeal inflammation, recurring clinical symptoms, and the need for repeated medical interventions. The significance of the problem is also due to the medical and socio-economic burden, since the course of CT is often accompanied by repeated requests for medical care, long-term observation and treatment procedures, and in some patients – surgical interventions [1–3]. Despite the relevance of the topic, the pathogenesis of CT remains poorly understood, which is associated with the heterogeneity of the clinical course and the fact that the chronicity of the process is determined by the interaction of several factors, including microbiota, local immune control and barrier mechanisms of the mucosa [4–5]. Chronic tonsillitis is characterized by a prolonged inflammatory state in the palatine tonsil tissue and the presence of clinical manifestations that may include sore throat, discomfort, foreign body sensation, congestion, unpleasant subjective sensations when swallowing and other symptoms that negatively affect the daily activities of patients. In this regard, it is important to understand how chronic inflammation is maintained and why in some patients the course is more stable, while in others it is recurrent and

progressive [6]. The treatment strategy in patients with HT usually includes a complex of conservative measures and, if clinically indicated, surgical treatment. The issue of tonsillectomy in modern clinical discussions is considered as a choice based on the assessment of the frequency of exacerbations, the presence of complications, the impact on the functional state of the patient, as well as the presence of obstructive disorders during sleep [7–8]. Research aim: is to optimize the diagnostic process of chronic tonsillitis by examining the levels of secretory glycoproteins as a potential factor in the development of chronicity of the process and analyzing their correlation with clinical symptoms. In accordance with the aim, the following tasks (objectives) of the study were set: 1. To investigate the levels of secretory glycoproteins (transmembrane mucin MUC1 and secretory gel-forming mucin MUC5AC) in the tissue of the palatine tonsils in patients with chronic tonsillitis. 2. To investigate the levels of secretory glycoproteins in the tonsillar tissue of patients with tonsillar hypertrophy due to chronic tonsillar hypertrophic syndrome or snoring. 3. To compare the obtained results of tonsillar tissue analysis in patients with chronic tonsillitis and in patients with tonsillar hypertrophy. 4. To analyze the relationship between the levels of these glycoproteins and clinical symptoms, frequency of recurrences, dietary factors, and probiotic intake. 5. To substantiate the feasibility of using MUC5AC and/or MUC1 as potential molecular biomarkers of inflammatory activity and as criteria for stratifying patients with recurrent chronic tonsillitis to determine the optimal treatment strategy (conservative therapy versus tonsillectomy). Research methods: general clinical (history taking, complaints, otorhinolaryngological examination), laboratory (immunochemical – Western blotting with densitometry to determine the expression of mucins MUC1 and MUC5AC in smears from the oropharynx/nasopharynx and palatine tonsil tissue), statistical. According to the study, the following results were obtained: The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that for the first time: The dissertation is the first comprehensive study of the expression of secretory glycoproteins MUC1 and MUC5AC in the palatine tonsil tissue in patients with chronic tonsillitis (compensated and decompensated forms) and in patients with tonsillar hypertrophy without an inflammatory component. It was established for the first time that in chronic tonsillitis, regardless of the form of the disease, a statistically significant increase in the level of gel-forming mucin MUC5AC is observed by 3.1–4.4 times compared to the control group ($p < 0.001$). At the same time, the transmembrane mucin MUC1 demonstrates two-phase dynamics: in the compensated form, its compensatory hyperexpression is noted (an increase of 70–90%, $p < 0.001$), while in the decompensated form, a significant decrease in the level by 38–42% compared to the control ($p < 0.001$). For the first time, a strong inverse relationship between MUC5AC and MUC1 levels was found in patients with decompensated chronic tonsillitis ($r = -0.68$; $p = 0.002$). It was shown that the MUC5AC/MUC1 ratio can serve as an integral molecular indicator of disease severity and risk of recurrent disease.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- "Деева ЮВ, Кошель ОД, ВЗАЄМОДІЯ СКЛАДУ МІКРОБІОМУ ТА МУКОПОЛІСАХАРИДІВ ГЛОТКИ. Оториноларингологія, №6(8), 2025. ISSN 2528-8245 "
- Деева ЮВ, Кошель ОД, ДИФЕРЕНЦІЮВАННЯ ЕКСПРЕСІЇ МУЦИНІВ MUC1 ТА MUC5AC У ТКАНИНІ ПІДНЕБІННИХ МИГДЛИКІВ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ТОНЗИЛІТІ. Оториноларингологія, №1-2(9), 2026. 18-24.
- Деева Юлія Валеріївна, Кошель Орина Дмитрівна, Особливості змін мікробіому ротової порожнини у пацієнтів дитячого віку з вираженою гіпертрофією аденоїдної тканини та асоційованими ускладненнями зі сторони зубо-щелепної системи, УНММЖ випуск №1 (160) 2026. Сторінки 114-119. ISSN

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деева Юлія Валеріївна

2. Yuliia V. Dieieva

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0552-1254

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безега Михайло Іванович

2. Mykhailo I. Bezeha

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1250-1190

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Косаковський Анатолій Лук'янович

2. Anatolyj L. Kossakovskij

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7194-420X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зяблицев Сергій Володимирович

2. Serhii V. Ziablitsev

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5309-3728

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевчук Юрій Вікторович

2. Yurii V. Shevchuk

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-5128-5125

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Наumenko Олександр Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Наumenko Олександр Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Паливода Роман

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна